

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
ในสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*
THE ACADEMIC MANAGEMENT STRATEGIES OF SCHOOLS
UNDER THE INSTITUTE IN AGRICULTURAL VOCATIONAL
EDUCATION NORTHEASTERN REGION

พงษ์สวัสดิ์ พิมพิไสย

Pongsawasd Pimpisai

ประพรทิพย์ คุณากรทพทักษ์

Praporntip Kunagornpitak

สมคิด สร้อยน้ำ

Somkid Srionam

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University, Thailand

E-mail: oranet2563@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร และ 2) กำหนดและประเมินผลกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร วิธีวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา มี 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและบุคคลเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ จำนวน 113 คน เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 กำหนดกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ จำนวน 108 คน เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และระยะที่ 3 ประเมินผลกลยุทธ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ จำนวน 9 คน เก็บข้อมูลโดยแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสรุปภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาพรวมอยู่ระดับมากและมากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 0.65), ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.56) PNI Modified 0.02 - 0.10 ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การพัฒนาการบริหารแผนกวิชา และ

* Received 7 April 2021; Revised 27 April 2021; Accepted 30 April 2021

รองลงมาคือ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และ 2) การกำหนดยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ ได้แก่ 2.1) พัฒนาความเข้มแข็งการบริหารแผนก วิชา 2.2) พัฒนาคุณภาพสื่อการเรียนการสอน 2.3) พัฒนาคุณภาพหลักสูตร 2.4) พัฒนาความเข้มแข็งงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2.5) พัฒนาคุณภาพระบบวัดผลและประเมินผล และ 2.6) พัฒนาความเข้มแข็งงานวิทยบริการและห้องสมุด ผลประเมินกลยุทธ์มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ค่าเฉลี่ยระดับ $\bar{X} > 3.51$ ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การบริหารงานวิชาการ, สถาบันอาชีวศึกษา, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

The objectives of this article were to: 1) study the current and desirable conditions of academic administration of educational institutions under the Agricultural Vocational Institute, and 2) determine and evaluate the academic administration strategies of educational institutions under the Agricultural Vocational Institute. This research was a research and development model with 3 phases: Phase 1: There are 3 phases of action research: Phase 1: study current and desirable conditions of academic management, the sample was administrators and persons involved in academic administration of 113 people, data collected by questionnaires, analyze data with frequency statistics, percentages, averages, and standard deviation. Phase 2: establish academic management strategies, key informants was qualified person with knowledge and ability of 108 people, data collected by in-depth interviews and focus group discussions, content Analysis. And Phase 3: evaluate of strategies, key informants was qualified person with knowledge and ability of 9 people, data collected by questionnaires, analyze data with frequency statistics, percentages, averages, standard deviation and summarizing as an overview. The results of the study revealed that: 1) current and desirable conditions academic management. The overall picture is at the highest level and the most ($\bar{X} = 3.94$, S.D.= 0.65), ($\bar{X} = 4.56$, S.D.= 0.56) PNI Modified 0.02 – 0.10 and the highest average is the department's administrative development and the second is the development of teaching materials. And 2. The strategic formulations include: vision, mission, goals, and strategic issues include: 1) strengthening the administration of the department, 2) improving the quality of teaching materials, 3) improving curriculum quality, 4) strengthening bilateral vocational education systems,

5) improving the quality of measurement and evaluation systems, and
6) strengthening academic services and libraries. The strategy assessment is appropriate and feasibility, average of >3.51 higher Very appropriate, conformity assessment.

Keywords: Strategy, Academic Management, Agricultural Vocational Education, Northeastern

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นพลเมืองที่ดีของโลก เรียกว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเกิดการพัฒนามีความเจริญก้าวหน้าไวต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมที่มีความหลากหลาย ทั้งคน ความรู้ ข่าวสารการค้าและการเมือง โดยคนและเทคโนโลยีเป็นหลักที่เข้ามามีส่วนสำคัญในการทำงานของมนุษย์ ทำให้ได้กรุ่นใหม่เติบโตพร้อมกับเทคโนโลยี ดังนั้น คนจึงเป็นตัวจักรและกลไกที่สำคัญในการพัฒนาประเทศและเพื่อจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าและความท้าทายของคนในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการร่วมมือกันมากขึ้น และสื่อความหมายใหม่ ๆ ให้กับสังคม (Kay, K. & Greenhill, V., 2011); (Fowler, N. C., 2013) ปรากฏการณ์ในอนาคตที่เกิดขึ้นเห็นได้ชัดนั้น มี 4 ประการ ได้แก่ 1) การพึ่งพากันในระดับโลกจะมีมากขึ้น ทั้งในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาของโลก 2) การเป็นพลเมืองของดิจิทัล และการเป็นประชาธิปไตย 3) ความต้องการของผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์และทำงานใหม่ ๆ มากขึ้น และ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป (วิจารณ์ พานิช, 2557); (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2558) ทำให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการการศึกษา สำหรับสถาบันการอาชีวศึกษาเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในอนาคตเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) กำหนดวิสัยทัศน์ว่าประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยยึดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ คนไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี เก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สามารถ “รู้ รับ ปรับใช้” เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาอีตหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนประเทศไทยตาม Thailand

4.0 คือ “คนไทยทุกคน” เนื่องจากการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จะเป็นฐานรากในการเสริมสร้างคุณภาพและความเข้มแข็งให้กับสังคมไทย และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) เป็นแผนปฏิรูปทางความคิดและคุณค่าทางสังคมไทยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในสังคมโดยใช้ “การศึกษา” เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมตามหลักสมดุลยั่งยืน ต้องเริ่มจากการพัฒนาศักยภาพคนตั้งแต่แรกเกิดโดยการจัดการศึกษาเสริมสร้างให้เป็นผู้มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้บริบทสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ทิศทางการพัฒนาการอาชีวศึกษาในอนาคต มีความจำเป็นต้องจัดการศึกษาโดยใช้กลยุทธ์เชิงรุกในการขับเคลื่อนสังคมไทยพัฒนาให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมใหม่ และมีศักยภาพที่สามารถแข่งขันเวทีโลกได้การจัดการเรียนรู้ การฝึกทักษะ การสร้างกระบวนการคิดที่เป็นระบบ และองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานความรู้ ขับเคลื่อนสังคมไทย และสังคมประเทศให้เข้มแข็ง โดยจัดการเรียนรู้ การฝึกทักษะการอบรม และสร้างทัศนคติต่ออาชีพ ให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจของประเทศภายใต้สถานการณ์ใหม่ของโลก และให้ผู้เรียนสามารถสร้างงานอาชีพด้วยตนเองได้ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เข้มแข็งและมีคุณภาพ 3 ด้าน คือ 1) เป็นสังคมแห่งคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา 2) เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และ 3) เป็นสังคมที่สมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีในภาพรวมยังไม่บรรลุเป้าหมาย จากการรายงานของสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา ได้ระบุถึงปัญหาของการบริหารจัดการของอาชีวศึกษาเกษตรว่า วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีส่วนใหญ่จัดทำกลยุทธ์ระดับสถานศึกษาขึ้น แต่ไม่สอดคล้องกับแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ และกลยุทธ์ขาดความเชื่อมโยงกันในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการบริหารงาน แนวทางการปฏิบัติไม่ชัดเจน และมีข้อจำกัด (สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา, 2552) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา นอกจากนี้ ปัญหาของการจัดทำกลยุทธ์ตามแผนยุทธศาสตร์การอาชีวศึกษา (พ.ศ. 2552 - 2561) คือ กลยุทธ์ของสถานศึกษาขาดการเชื่อมโยงเชิงสาระ ทั้งเงื่อนไขเวลาและมูลค่าเพิ่มที่จะต้องรู้ทิศทางของนโยบายทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว ควรปรับกลยุทธ์การบริหารจัดการอาชีวศึกษาเชิงรุกแนวใหม่ รวมทั้งต้องสร้างและประสานเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดความเชื่อมโยงของการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ระหว่างโลกอาชีพกับสถานประกอบการและสังคมชุมชน ทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการพัฒนากลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา, 2554)

การพัฒนาการบริหารแผนกวิชา เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัย การพัฒนางานฟาร์มเพื่อการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามหลักสูตร และพัฒนาระบบนิเทศการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาการจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษา การขับเคลื่อนหลักสูตรการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ การเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารหลักสูตรแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาการผลิตสื่อด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาทางไกล ส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

การพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล เป็นการส่งเสริมให้ครูและผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบการจัดระบบมาตรฐานวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพ จัดระบบเทียบโอนความรู้ประสบการณ์ตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ยังส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง ดังนั้น การจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษาเกษตร จึงต้องพัฒนาระบบ แนวคิด กระบวนการผลิต และพัฒนาหลักสูตรการอาชีวศึกษาเกษตรให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้พัฒนาหลักสูตรทุกระดับ โดยมุ่งเน้นความต้องการ (Demand Driven) และมาตรฐานสมรรถนะอาชีพ ความต้องการกำลังคนของสถานประกอบการ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาเกษตรให้รับใช้สังคมเพื่อเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อกำหนดและประเมินผลกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 1 ศึกษาหลักการแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร บทความวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และทฤษฎีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร โดยผู้วิจัยคัดเลือกตามเกณฑ์การคัดเลือกคือ เรื่องที่ทันสมัย เอกสารที่จะนำมาอ้างอิง เอกสารหรือตำราภาษาไทย ไม่เกิน 5 ปี และเอกสารหรือตำราภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 10 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ตารางการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย พฤติกรรมด้านความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

การเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วทำการบันทึกข้อมูลลงตารางการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เชิงปริมาณ)

แหล่งข้อมูล 1) ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ 1) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีขอนแก่น 2) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชัยภูมิ 3) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา 4) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ 5) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม 6) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยียโสธร 7) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีร้อยเอ็ด 8) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีศรีสะเกษ 9) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี และ 10) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 10 คน 2) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 10 คน 3) หัวหน้าแผนก จำนวน 85 คน และ 4) หัวหน้างาน จำนวน 50 คน จำนวนทั้งหมด 155 คน (สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2563) และ 2) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร โดยมีการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการที่เป็นเลิศและได้รับรางวัลการันตีย่างต่อเนื่อง 5 ปีขึ้นไป จำนวน 8 แห่ง โดยเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิด้วยวิธีการจับฉลากโดยทำรายชื่อ ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 8 คน 2) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 8 คน 3) หัวหน้าแผนก จำนวน 57 คน และ

4) หัวหน้างาน จำนวน 40 คน จำนวนทั้งหมด 113 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1) ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1967) โดยแบ่งช่วงของคะแนน ได้แก่ 1 หมายถึง สภาพเกิดขึ้นน้อยที่สุด 2 หมายถึง สภาพเกิดขึ้นน้อย 3 หมายถึง สภาพเกิดขึ้นปานกลาง 4 หมายถึง สภาพเกิดขึ้นมาก และ 5 หมายถึง สภาพเกิดขึ้นที่สุด (ช่วงของคะแนน ได้แก่ 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับมาก และ 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด) และ 3) ข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่า 0.50 -1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของงานวิจัยคือ นำไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 ของแบบสอบถามทั้งหมด และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งวิธีการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (ปลายเปิด) และระยะที่ 2 ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Checklist)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2. การกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร

แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการศึกษา จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติคือ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เฉพาะทาง มีอายุการทำงานมากกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และ 2) ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งวิธีการออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (แบบสัมภาษณ์) และระยะที่ 2 รวบรวมยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (สนทนากลุ่ม)

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิค SWOT นำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดทำร่างยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 การร่างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร

แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน 6 คน 2) รองผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน 6 คน 3) ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา จำนวน 6 คน 4) ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จำนวน 10 คน 5) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จำนวน 10 คน 6) หัวหน้าแผนก จำนวน 50 คน และ 7) ครูผู้สอนวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จำนวน 20 คน จำนวนทั้งหมด 108 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเรื่องการร่างยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งวิธีการออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (สนทนากลุ่ม) ระยะที่ 2 สนทนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสรุปเป็นภาพรวม

3. การประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร

แหล่งข้อมูล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาประกอบด้วย 1) ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน 2) นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน ทั้งหมดจำนวน 9 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ จบการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษาหรือทางด้านยุทธศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบประเมิน แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1967) โดยแบ่งช่วงของคะแนน ได้แก่ 1 หมายถึง น้อยที่สุด 2 หมายถึง น้อย 3 หมายถึง ปานกลาง 4 หมายถึง มาก และ 5 หมายถึง มากที่สุด (แบ่งช่วงของคะแนน ได้แก่ 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก และ 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด) และ 3) ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งวิธีการออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ (แบบสอบถาม) และ ระยะที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจ (แบบสอบถาม)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. **ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า** ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 59.29 เพศหญิง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 40.71 อายุส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 46.02 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 54.87 ปริญญาโท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 43.36 และปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.77 ตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าแผนกวิชา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 50.44 และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 46.90

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.65) มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนางานวิทยบริการและห้องสมุด ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.63) 2) ด้านการพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.68) 3) ด้านการพัฒนางานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.61) 4) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.54) 5) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.64) และ 6) ด้านการพัฒนากาการบริหารแผนกวิชา ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.69) และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.56) มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนางานวิทยบริการและห้องสมุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.50) 2) ด้านการพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.50) 3) ด้านการพัฒนางานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.60) 4) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.46) 5) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.51) และ 6) ด้านการพัฒนากาการบริหารแผนกวิชา ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.59)

1.2 ผลการศึกษาดัชนี $PNI_{modified}$ ของความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยภาพรวม $PNI_{modified} = 0.160$ เรียงลำดับรายด้านความสำคัญ ได้แก่ ด้านการพัฒนาการบริหารแผนกวิชา ($PNI_{modified} = 0.200$) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.180$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.170$) ด้านการพัฒนางานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($PNI_{modified} = 0.160$) ด้านการพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล และด้านการพัฒนางานวิทยบริการและห้องสมุด ($PNI_{modified} = 0.140$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อ	ด้านการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		$PNI_{modified}$	ลำดับความสำคัญ
		$\bar{X}$ (S.D.)	แปล ผล	$\bar{X}$ (S.D.)	แปล ผล		
1	ด้านการพัฒนาการบริหารงาน แผนกวิชา	3.84 (0.69)	มาก	4.58 (0.59)	มากที่สุด	0.200	1
2	ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอน	3.87 (0.64)	มาก	4.53 (0.51)	มากที่สุด	0.170	3
3	ด้านการพัฒนาระบบการวัดผลและ ประเมินผล	4.02 (0.68)	มาก	4.61 (0.50)	มากที่สุด	0.140	5
4	ด้านการพัฒนางานวิทยบริการและ ห้องสมุด	4.03 (0.63)	มาก	4.62 (0.50)	มากที่สุด	0.130	6
5	ด้านการพัฒนางานอาชีวศึกษา ระบบ ทวิภาคี	4.01 (0.61)	มาก	4.61 (0.60)	มากที่สุด	0.160	4
6	ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการ สอน	3.89 (0.54)	มาก	4.57 (0.46)	มากที่สุด	0.180	2
รวม		3.94 (0.65)	มาก	4.56 (0.56)	มากที่สุด	0.160	

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความสำคัญ คือ 1) ด้านการพัฒนาการบริหารแผนกวิชา 2) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 4) ด้านการพัฒนางานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 5) ด้านการพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล และ 6) ด้านการพัฒนางานวิทยบริการและห้องสมุด

2. การกำหนดและประเมินผลกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี Priority Needs Index (PNI_{modified}) ของความต้องการ จำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับความสำคัญ		ค่าดัชนี
	รายการ	PNI _{modified}
1	ด้านการพัฒนาการบริหารงานแผนกวิชา	0.200
2	ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน	0.180
3	ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน	0.170
4	ด้านการพัฒนางานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	0.160
5	ด้านการพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล	0.140
6	ด้านการพัฒนางานวิทยบริการและห้องสมุด	0.130
รวม		0.160

จากตารางที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลการประเมินจุดที่ใช้ในการแบ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด-ค่าเฉลี่ยต่ำสุด เพื่อกำหนดจุดตัด ทำการประเมินจุดตัด เพื่อกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม จากค่าความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาการบริหาร แผนกวิชา 2) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 4) ด้านการพัฒนางานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 5) ด้านการพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล และ 6) ด้านการพัฒนางานวิทยบริการและห้องสมุด ต่อจากนั้นใช้การเมทริกซ์ (Matrix Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการที่เน้นการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน นำมากำหนดเป็นกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ โดยสรุปกลยุทธ์ด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์หลัก 29 กลยุทธ์รอง และ 70 แนวทาง การดำเนินการ ได้แก่ 1) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาความเข้มแข็งการบริหารแผนกวิชา มี 6 กลยุทธ์รอง 15 แนวทางการดำเนินการ 2) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพของสื่อการเรียนการสอน มี 4 กลยุทธ์รอง 11 แนวทางการดำเนินการ 3) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรการเรียนการสอน มี 6 กลยุทธ์รอง 14 แนวทางการดำเนินการ 4) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาความเข้มแข็งงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มี 5 กลยุทธ์รอง 11 แนวทางการดำเนินการ 5) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพระบบการวัดผลและประเมินผลมี 4 กลยุทธ์รอง 10 แนวทางการดำเนินการ และ 6) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาความเข้มแข็งงานวิทยบริการและห้องสมุด มี 4 กลยุทธ์รอง 9 แนวทางการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลว่า

“การกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการควรสอดคล้องกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 7 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) พัฒนาระบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม 2) สร้างเกณฑ์การวัดผลประเมินผลเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ 3) พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ 4) ส่งเสริมและพัฒนาการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน 5) สร้างภาคีเครือข่ายและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 6) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ 7) ส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา” (ผู้บริหารการศึกษา, 2563)

“ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ถูกต้องเพราะเครื่องมือวัดและประเมินผลนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในกระบวนการวัดและประเมินผลเพื่อนำผลนั้นไปพัฒนาหรือปรับปรุงการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ต่อไป” (นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา, 2563)

“ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพราะการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการทำงานที่จะต้องวางแผนร่วมกันในการร่างหลักสูตร ต้องเน้นให้ทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและมีความเข้าใจในเป้าหมายและวิธีการไปสู่เป้าหมายและมีความรู้สึก เป็นเจ้าของงานร่วมกันเพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง” (ผู้บริหารการศึกษา, 2563)

จากการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 9 ท่าน สรุปได้ว่า กลยุทธ์หลักทั้งหมด 6 กลยุทธ์ มีความเหมาะสมเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ได้จริง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การประเมินผลกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายการ	χ ²	S.D.	แปลผล
กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาความเข้มแข็งการบริหารงานแผนกวิชา	4.57	0.77	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพสื่อการเรียนการสอน	4.52	0.69	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพหลักสูตรการเรียนการสอน	4.54	0.78	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาความเข้มแข็งงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.56	0.67	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาคุณภาพระบบการวัดผลและประเมินผล	4.53	0.79	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 6 การพัฒนาความเข้มแข็งงานวิทยบริการและห้องสมุด	4.51	0.71	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.53	0.76	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ด้านการประเมินผลกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความเป็นไปได้

ในการนำกลยุทธ์ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ผลประเมินกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 3.51 ถือว่าผ่านเกณฑ์ มี 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ส่งเสริมการพัฒนาการบริหารแผนกวิชา 2) ส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 3) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 4) ส่งเสริมการพัฒนางานอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี 5) ส่งเสริมการพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล และ 6) ส่งเสริมการพัฒนางานวิทยบริการและห้องสมุด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาความเข้มแข็งการบริหารแผนกวิชา ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาความเข้มแข็งงานอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.67) และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กลยุทธ์ที่ 6 การพัฒนาความเข้มแข็งงานวิทยบริการและห้องสมุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.71)

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในยุคปัจจุบันมีกระบวนการบริหารวิชาการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย มีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการพัฒนาการบริหารแผนกวิชา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 3) ด้านการพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านการพัฒนางานวิทยบริการห้องสมุด 5) ด้านการพัฒนางานอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี และ 6) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยภาพรวม $PNI_{modified} = 0.16$ เรียงลำดับรายด้านความสำคัญ ได้แก่ ด้านการพัฒนาการบริหารแผนกวิชา ($PNI_{modified} = 0.200$) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.180$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.170$) ด้านการพัฒนางานอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี ($PNI_{modified} = 0.160$) ด้านการพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล และด้านการพัฒนางานวิทยบริการและห้องสมุด ($PNI_{modified} = 0.140$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิมิตร อาศัย ได้กล่าวถึงสภาพปัจจุบันในภาพรวมมีการปฏิบัติค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ (Smart Agricultural College) ประกอบด้วย การจุดมุ่งหมายของการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ ควรมีการคณะกรรมการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ มีกระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ และต้องคำนึงถึงคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ และรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ (Smart Agricultural College) เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุโขทัย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายของการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ (Smart Goal) 2) คณะกรรมการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่

(Smart Committee) 3) กระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ (Smart Agricultural Management) และ 4) คุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ (Smart Quality) (นิมิตร อาศัย, 2560)

จากการกำหนดและประเมินผลกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการสร้างกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์หลัก 29 กลยุทธ์รอง และ 70 แนวทางการดำเนินการ ได้แก่ 1) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาความเข้มแข็งการบริหารแผนกวิชา มี 6 กลยุทธ์รอง 15 แนวทางการดำเนินการ 2) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพของสื่อการเรียนการสอน มี 4 กลยุทธ์รอง 11 แนวทางการดำเนินการ 3) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพหลักสูตรการเรียนการสอน มี 6 กลยุทธ์รอง 14 แนวทางการดำเนินการ 4) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาความเข้มแข็งงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มี 5 กลยุทธ์รอง 11 แนวทางการดำเนินการ 5) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพระบบการวัดผลและประเมินผลมี 4 กลยุทธ์รอง 10 แนวทางการดำเนินการ และ 6) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาความเข้มแข็งงานวิทยบริการและห้องสมุด มี 4 กลยุทธ์รอง 9 แนวทางการดำเนินการทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การส่งเสริมให้ครูมีวุฒิการศึกษาระดับสูงและให้เข้ารับการฝึกอบรมและใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยกระจายอำนาจให้แผนกวิชาเป็นผู้ดำเนินการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภา นิลโกมล ได้กล่าวถึงกลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ กล่าวว่า กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ ประกอบด้วย กรอบแนวคิดการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศการสอน การพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผล ส่วนกรอบแนวคิดการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์และมีความคิดเชิงวิพากษ์ มีความสามารถในการด้านเศรษฐกิจ มีคุณธรรมและมีความรับผิดชอบ สำหรับสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนค่าเฉลี่ย (3.84) ส่วนสภาพพึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนค่าเฉลี่ย (4.67) และกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาพลเมืองคุณภาพ 2) พัฒนาหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ 3) นิเทศการสอนพัฒนาพลเมืองคุณภาพ 4) พัฒนาการจัดการเรียนการสอนพลเมืองคุณภาพ และ 5) วัดและประเมินผลพัฒนาพลเมืองคุณภาพ (เสาวภา นิลโกมล, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ด้านสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนางานวิทยบริการและห้องสมุด 2) ด้านการพัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล 3) ด้านการพัฒนางานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 4) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 5) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และ 6) ด้านการพัฒนากิจการบริหารแผนกวิชา และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียงลำดับรายด้านความสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนากิจการบริหารแผนกวิชา 2) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และ 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านการกำหนดและประเมินผลกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีการประเมินผลค่าเฉลี่ยสูงกว่า 3.51 ถือว่าผ่านเกณฑ์ มี 6 กลยุทธ์หลัก จำนวน 29 กลยุทธ์รองและ 70 แนวทางดำเนินการ ได้แก่ 1) การพัฒนาความเข้มแข็งการบริหารแผนกวิชา มี 6 กลยุทธ์รองและ แนวทางดำเนินการ 2) การพัฒนาคุณภาพสื่อการเรียนการสอน มี 4 กลยุทธ์รองและ 11 ดำเนินการ 3) การพัฒนาคุณภาพหลักสูตรการเรียนการสอน มี 6 กลยุทธ์รอง และ 14 แนวทางดำเนินการ 4) การพัฒนาความเข้มแข็งงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มี 5 กลยุทธ์รองและ 11 แนวทางดำเนินการ 5) การพัฒนาคุณภาพระบบการวัดผลและประเมินผล มี 4 กลยุทธ์รอง และ 10 แนวทางดำเนินการ และ 6) การพัฒนาความเข้มแข็งงานวิทยบริการและห้องสมุด มี 4 กลยุทธ์รอง และ 9 แนวทางดำเนินการ สำหรับผลการประเมินกลยุทธ์ความเป็นไปได้ในการนำกลยุทธ์ของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารจัดการ โดยมีการกำหนดนโยบายควบคุม ดูแลการปฏิบัติงาน การประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก และสร้างความร่วมมือในสถานศึกษา และจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นฐานที่เข้มแข็งในการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของกระทรวงศึกษาธิการ (เพื่อประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา. (14 พฤษภาคม 2563). เรื่องกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (พงษ์สวัสดิ์ พิมพิไสย, ผู้สัมภาษณ์)
- นิมิตร อาศัย. (2560). รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ (Smart Agricultural College) เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียน วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุโขทัย. วารสารวิชาการ, 1(1), 1-10.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- ผู้บริหารการศึกษา. (14 พฤษภาคม 2563). เรื่องกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (พงษ์สวัสดิ์ พิมพิไสย, ผู้สัมภาษณ์)
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2558). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). ครูเพื่อศิษย์. กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินติ้ง.
- สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2563). จำนวนสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. เรียกใช้เมื่อ 19 กรกฎาคม 2563 จาก <http://www.nevia.ac.th/esan/site2016/index.php/information-9/222-data-01>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. (2554). การนำองค์การและเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา. (2552). คู่มือการประกวดการจัดสถานที่เรียนรู้เทคโนโลยีเฉพาะทางอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- เสาวภา นิลโกมล. (2558). กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาตามแนวคิดการพัฒนาพลเมืองคุณภาพ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins. Publishers.
- Fowler, N. C. (2013). *About advertising and printing: A concise, practical, and original manual on the art of local advertising*. Boston: L. Barta & Co.
- Kay, K. & Greenhill, V. (2011). *Bringing schools into the 21st century*. New York: Springer.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.